

komu pa bo botra?“ „Vém, vém, ljuba moja! da nimava deteta za kerst, pa bi ga znala imeti, in grofinja so tako dobra gospa, da obdaruje stariše, da si ravno ne gré z detetom v cerkev. Sila kola lomi“.

Žena ga svari na vso moč, da to bi ne bilo pošteno, da je greh goljufati itd.; al vse ne pomaga nič, on gré h grofinji in jo prosi za botro, prejme botrinšino, in vesel, kakor da bi mu jo angelci godli, priteče domú.

Čez 4 tedne po tem zagledata nekega dné čevljar in ona milostljivo grofinjo na ravnost proti nju bajti hiteti.

Bog nebeški! Mertvaški strah ju napade; kaj je storiti? Al oče čevljar, zvita buča, jo mahoma zadene. Mati Katra se mora vleči neutegoma v posteljo, triletnega Jurčka pa stlači v zibelko ter ga pokrije. Oče čevljar se vsede na stol, ziblje kar more in popeva: „ajaj! ajaj! hoj! hoj! hoj! sinek moj!“, da po vsi bajtici doní. — In tako se serčno pričakuje grofinja.

Gospá pride, — stopi k postelji domišljene otročnice, in se prijazno pogovarja z njo, gré potem tudi k zibelki in se ne more prečuditi viditi otroka štirih tednov tako zalega in močnega. „Kako je pa imé temu fantiču?“ pobara očeta posmehovaje.

Pobič nadjavljiv, kak krajcarček dobiti, se mahoma vzdigne v zibeli in se zakremži, rekoč: „Jurče mi je ime“.

Vse drugo si zamorejo misliti dragi braveci samí. On in ona padeta na kolena pred gospó in ji razodeneta uzrok svoje goljufive. Grofinja oziraje se po revni bajtici, vidi zares revšino silno, ju pokrega enmalo in še — obdaruje.

Po „ill. kath. Volksk.“

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Štajerskega na novega leta dan. (Konec).

Visoka vlada je predlog dotičnima namestništvoma koroškemu in štajerskemu poslala, naj razodeneta svoje mnenje. Koroško je predlog s čednim in modrim uvodom spremilo in potrebnost vredjenja spoznalo. Kaj pa je gradsko storilo, ne vémo; nadjamo se, da bo, opustivši vse netemeljite domišlije, le reklo, kar živa potreba, kar življenje keršansko terja. Naloga cerkve je sveta in njena sedanja delavnost ne obstoji več v tem narodom jemati bitnosti narodnega življenja, ampak narode požlahnovati po keršanskem nauku in keršanskem življenju. Ako pa hoče to doseči, je treba naravnih pripomočkov se posluževati, ne pa napčnih, kateri jo odvrčujo od svetega cilja. Tudi naša visoka vlada ima zdaj drugi cilj pred očmi, kakor pa le narode družih jezikov učiti nemški. Skusila si je zadosti in prepričala se, da je koristniše svoje podložnike na národni podlagi izobraževati, kakor pa jih spreobračati v polutane, iz katerih društvo priraša cerkvi in državi škodljivo. Od rajnega cesarja Jožefa II. sém imamo po slavenskih zemljah dosti nemških ljudskih šol; do nar novejšega časa se je učilo ostro po tisti osnovi, vendar ni se dosegla potrebna stopnja ljudstvene omike. Ne učba jezikov, ampak učba in vadba svete vére in družih ljudstvu potrebnih nauk je povsod v ljudskih šolah podlaga narodovega izobraženja, dela dobre, zveste in pokorne podložnike, izrejuje državi verlo, omikano društvo. To spozna sedanja visoka vlada dobro in že se osnujejo šole sploh na drugi podlagi, kakor so bile osnovane do poslednjega časa. Duhovniki in školniki na slovenskem Štajerskem pa tudi pod nemškimi škofi v kljub mnogim neprijaznostim niso zanemarili svojega važnega poklica biti ljudstvu učniki v njegovem jeziku. S polnim zaupanjem na vsegamogočnega Boga, z iskreno pokoršino do svete cerkve, nepremakljivo zvestostjo do milostivega cesarja bodo oni zmiraj jezik slovenski ljubili, ga izobraževali in po njem narod slovenski, kterege učitelji so, da bode v svoji sfêri srečen za čas in večnost.

Ker se tedaj ima po gori omenjeni razdelitvi slovenske strani sekovske škofije že zdavnej zaželjena pravica zgoditi vsem straném, nas navdaja veselo upanje, da to, kar se je že večkrat začelo, pa nikdar dognalo, se bode doveršilo sedaj, ko je slavna vlada dodelila cerkvi, kar cerkvi gré, tedaj bode tudi ona dala, kar ljudstvo od nje želi iskreno.

Dioecesanus seccoviensis laicus.

Iz Štajerskega. — a — K dopisu Haložanov v 103. listu l. „Novíc“ imam dostaviti, ker sem nekaj časa med njimi živel, sledeče:

Halože so trojne: gornje, srednje in spodnje. Koliko več se razprostirajo hribi od zapada proti izhodu, toliko se tudi vina boljšajo. Nar boljše vino je zato na Zavriču v doljnih Haložah. Kupci ga čislajo veliko, ker se nagloma postarí. Haložani se v več rečéh razločijo od svojih sosedov Dravskih poljancov; bolj jednaki so v svojih šegah bližnjim Horvatom Zagorcom. Preklinjajo posebno radi, v vsak govor, tudi prijazni, zapletajo svoj „Bog te ferdamaj“. — Kar jezik zadene, je njih narečje čistejše od drugih Slovincov, pa bolj še se ločijo v izrekovanji besed. Govorijo naglo, samo zadno besedo stavkov prav na dolgo zavijajo, kar se zlo smešno zdí takim, kateri niso privajeni tacega izgovarjanja. Vendar Haložan svoj jezik hvali in pravi: „Naš jezik tako gladko teče, kakor bi s hobličem rezal“.

Haložani so vsi mlinarji, ker v vsaki hiši imajo po svoji potrebi in premoženji enega, dva ali clò tri mline (žermle), kjer že rano pred zarjo posli melejo. Oni melejo in spijo ob enem. Kjer ni poslov, opravlja gospodar ali gospodinja to zlo težavno delo, ker zavoljo pomanjkanja žita si prizadevajo porabiti vsako zernice. Kaj se spêči dá iz take moke, ni uganiti težko. Če kruha malo, pa toliko več pridelajo vina. Znano je, da so v Haložah skoro vsako leto gorice zlo rodne, ako jih le zima ne vzame; toča redko te lepe griče pomlati, zato je pravlica: „Da nima (toča) s čem brodovine (čez Dravo) platiti“. Zemlja v nogradih je skoro sam lapor in malo peska. Trave, ki le po malem rase, Haložan ne terpi v gorici, kakor je slaba navada v nekterih krajih Slovenskih goric, kjer so tudi senožeti. Kadar je dobra letina in prirase veliko vina, pravi Haložan: „Toto sem jaz pripuval (pridelal)“; kadar ga pa je malo in slabo, reče: „Kakor je Bog dal“.

Imajo tudi navado, da se v kletih za sode skrivajo, iln eden družega sprašujejo, na primer: „Halča (Mihael) še me vidiš?“ „Vidim, še te vidim“, odgovorí prašan, „pa Bog daj, da bi te drugo leto še manj vidil“. S tem želi, da bi priraslo prihodnjič še več vina.

Ker so Haložani po svoji legi od drugih ločeni, tudi nar raji med sabo zakone sklepajo; odtod pride, da je veliko veliko rodovin, ki imajo jednake priimena. Nar obširnejša je rodovina „Petrovičev“. Hitro bi rekel, da se skoro vsaka druga hiša tako zove. Ptujci se mora pri njih dobro obnašati, sicer mu hitro zakrožijo: „Prek ž njim (čez Dravo)!“

Da so pri Haložanih nektare napake domá, ki drugod niso, stori obilnost vina, posebno, ako ga hitro prodati nemorejo; tudi je to vzrok, da se pri njih poglavita božja služba zarano opravlja. Zjutrej se jih pa veliko snide, ki potlej v svoje gorice grejo in tam včasí do terde teme praznijo kupico za kupico.

Sploh pa so Haložani dobrovoljno, naravno, in, slobodno bi rekel, še nepokvarjeno ljudstvo, v kterege serce bi se dalo z dobrim uspehom veliko dobrega vsaditi. Radi poslušajo lepe in koristne nauke; pa kakor se ondi, v hribih le malo v ti reči opraviti dá, tako tudi tù. Na okinčane cerkve porajtajo veliko, in v ta namen ob tergatvi veliko mošta darujejo; svoje duhovnike visoko či-

slajo, in posebno sedajni čas se bahajo, rekoč: „Mi imamo še 4 žive tehante“.

Toliko od Haložanov. Še več bi se povedati dalo, pa naj je to zadosti.

Č. Iz Goriškega. Naša kmetijska družba je po navadi tudi letos dala pratiko v laškem jeziku „Calendario“ na svetlo. Najdemo v nji lepe podučne sestavke o poljedelstvu za celo leto, o boleznih grojzdja, krompirja itd. Posebno pa nam dopade popis vpeljanja in napredka reje sadnih drevés, murb in sviloreje v Bovcu in Cersoči. Prebravši ta popis se prepriča vsakdo lahko, da murvarstvo in sviloreja se dobro splačuje tudi v bolj merzlih in nerodovitnih krajih. Pošljem vam tedaj ljube „Novice“ nekoliko okrajšani popis.

Na severni strani Goriškega okroga leži Bovec, čez 1000 čevljev nad morjem. Bovško dolino ali bolje rečeno Bovški kotel obdajajo stermiti in veličanski hribi, kakor veliki verh (Rombon) 6970, Polovnik 5244, Mangart 8500 in Triglav čez 9000 čevljev visoki, kateri so pokriti vsako leto nar manj skoz 5 mescov z belim snegom. Pred 60 leti so imeli v Bovcu samo 2 ali 3 verte za sadne drevésa. Leta 1830 je pa sedajni c. k. svetovavec deželne sodnije v Gorici gosp. Ferdinand Huber napravil sadiše jabelk in hrušk, kamor je drevésca žlahnega plemena presadil iz Celovca. Spodbadal je vseskozi svoje rojake, in sadjoreja se je pomnožila tako, da zdaj ima gosp. Anton Kaus v Cersoči že čez 1000 sadnih drevesic zasajenih.

Leta 1833 je pohvaljeni g. Huber prinesel tudi nekoliko murv iz Gorice, in tako lepo obudil tudi murvorejo. Nekteri posestniki so se podpisali in nekoliko dnarja zložili po nasvetu g. Huberja, ki jim je potem dobre murvine drevesca iz Ajela pri Vogleju pošiljal in leta 1839 je bilo zasajenih že 6750 murv po nasvetu in vodilu gosp. Antona Huberja, brata imenovanega gosp. svetovavca. — Pervi pridelk svile je imel g. Anton Huber leta 1845, ter je pridelano svilo prodal za 50 fl. To je bil okolici celi lep izgled, in mnogi so se prebudili po njem. Žapunski svetovavec g. Miha Černota je tedaj leta 1847 100 murb na gmajni Hribovski in na Rihterci nasadil, in za listje teh drevés je županija skupila leta 1852 že 6 fl. 40 kr.

Leta 1852 je pridelal g. Ant. Huber 60 funtov, g. Ferd. Kaus pa 106 funtov kokonov, in oba sta funt po 1 fl. 6 kr., skupej za 182 fl. 36 kr. v Vidmu prodala.

Akoravno je letošnje leto bilo zlo deževno spomladi, je pridelal g. Huber vendar 30, g. Kaus 54, Kravanja Tomaž 23, Černota Miha 10, Musina Gašpar 12, Mihelič Anton 16, in Mlekuš Tomaž 8 funtov, — skupej tedaj 153 funtov.

Tolikšen pridelk, posebno v letošnjem za svilorejo neugodnem letu, je nar gotoviši dokaz dobrega izida in napredovanja murvarstva in sviloreje v okolici Bovški.

Da bi se pač Slovenci tudi drugod tekoristne reje poprijeli! Naj jim bodo Bovčani lep izgled, kako „iz malega rase veliko“ in iz velicega zmiraj večje! Z veseljem slišimo tudi iz Krajskega in Štajarskega kako ondi napreduje murvarstvo in sviloreja, posestnikom v dobiček, celemu narodu v slavo in blagostanje. Bog daj srečo!

Novičar iz mnogih krajev.

Presvitli cesar, ki je 2. dan t. m. prišel iz Monakova nazaj, je iz svoje dnarnice daroval endošnjim ubogim 4000 fl. — Na taksah za oprosteno od vojaškega stanú se je po celem cesarstvu nabralo v letu 1852 2 miliona in 191.500 fl. — Po poštnem na-

znanilu izhaja letos v našem cesarstvu 72 političkih, 183 pa nepolitiških časnikov. — Povsod je bila letos dosihmal huda zima; celo na južnem Laškem je mraz velik; Veronezi so bili kaj veseli, da so spet enkrat vidili sneg in da je obležal ene ure. — Sliši se, da bi se utegnila železnica med Ljubljano in Terstom odpreti konec tega leta (?) — V Galiciji je preteklo leto bilo 338 žganjarij; Poljem je „vodka“ draga. — Car rusovski je daroval mnogim staroverskim cerkvam Karloviške škofije veliko bogoslovskih bukev in cerkvene oprave. — Iz Černogore pregnana Peter Petrović (stric knezov) in serdar Perović Kuza sta prišla te dni v Terst. — Iz Kartuma se je zvedilo, da vertnar Hruška, ki se je na cesarske stroške leta 1850 pridružil afrikaniskim misionarjem, je ondi tako hudo zbolel, da pred ko ne bo umrl. — Poslednji papeževi ogovor omeni le ob kratkem cerkvenega razpertja na Badenskem; sv. oče obžalujejo, da vlada dane obljube ni spoila in pravde ni predložila predstolu njegovinu in da ne jenja ali v dnarjih ali z zapornom kaznovati duhovnov, ki se zvesto derže cerkvenega poklica. — Poslednje novice, ki jih je prinesel Lloydov parobrod iz Carigrada, ne dajo veliko upanja, da bi turško-rusovska razpertija se rešila z lepo, ker rusovski car bo težko dovolil, kar terjajo Turki, namreč: 1) da rusovska armada zapusti knežije o naj krajšem času, 2) da se poterdijo vse med Rusijo in Turčijo obstoječe pogodbe, 3) turška vlada se zaveže proti zedinjenim 4 vladam, da bo ukazala: naj se vse kristjanom zagotovljene pravice spolnujejo zvesto (od gerške cerkve ni nobene posebne besede), 4) vojska naj se ustavi berž ko rusovska vlada potrdi te predloge, 5) kako naj se mir sklene, se ima izgovoriti v posebnem shodu. — Scer je začelo zlo vreti v Carigradu; ko je ljudstvo slišalo, da se če sultan vdati miru, je 21. dec. 2500 softov (učencov) začelo razsajati po mestu, preklinjati ministre itd., — tako da je bilo treba s topovi postrašiti nepokojneže, katerih so 400 zaperli. Ko se je miroljubi velki vezir Rešid-paša prepričal, da vojskoželjnemu viksemu poveljniku armade (seraskierju) noče sultan slovesa dati, je hotel odstopiti on, al sultan tudi njegovega odstopa ni dovolil. Tako stojé reči sadaj v Carigradu. Angležka in francozka vlada ste dale oblast svojim barkam odriti v černo morje, kar se pa dosihmal še ni zgodilo. Sliši se, da ste rusovska in turška vlada 18. dec. v Petrogradu sklenile zvezo za brambo in upor. Bogati trgovci Rotšildi (judje) so nek obljubili sultanu dnarja posoditi, ako jim zastavi sv. zemljo Palestino.

Popravek.

V 1. listu na 1. strani v 2. versti odspod namest popevajo beri popevaje. Na 3. strani 1. polovine v 22. versti in 2. polovini v 12. versti od zgor se je po predstavku predloga pod namesto po pogrešek vrinul: namest vojvodu štajerskem beri vojvodom štajerskim, in namest nadvojvodu austrianskem in vojvodu štajerskem beri nadvojvodom austrianskim in vojvodom štajerskim.

Stan kursa na Dunaji 4. januarja 1854.			
Obligacije državnega dolga	5 %	93 ¹ / ₈	fl.
	4 ¹ / ₂ %	81 ¹ / ₂	fl.
	4 %	73 ⁷ / ₈	fl.
	3 %	57	fl.
	2 ¹ / ₂ %	47	fl.
Oblig. 5 % od leta 1851 B	—	—	fl.
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %	90	—	fl.
Zajemi od leta 1834	227 ¹ / ₂	fl.	
„ „ 1839	132 ³ / ₄	fl.	
Esterhaz. srečke po 40 fl.	77	fl.	
Windišgrac. „ „ 20 „	26 ¹ / ₄	fl.	
Waldstein. „ „ 20 „	27 ⁷ / ₈	fl.	
Keglevičeve „ „ 10 „	10 ³ / ₈	fl.	
Cesarski cekini.	5 fl.	27	
Napoleonor (20 frankov). .	9 fl.	6	
Suverendor	15 fl.	53	
Nadavk (agio) srebra:			
na 100 fl. .	16 ³ / ₈	fl.	

Loterijske srečke:

V Terstu 4. januarja 1854: 27. 37. 62. 43. 51.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 18. januarja 1854.